

Alfabetisering wereldwijd

Elk jaar op de Internationale dag van de Alfabetisering (8 september) herinnert UNESCO de internationale gemeenschap aan de stand van zaken omtrent alfabetisering en volwasseneneducatie wereldwijd. Landen in de hele wereld werken samen om geletterdheid onder volwassenen te bevorderen.

DANIELLE BOON/UNDP OOST-TIMOR

Internationale dag van de alfabetisering

'Alfabetisering is de beste remedie' was de slogan van de Internationale dag van de Alfabetisering 2008. Op deze dag werd speciaal aandacht besteed aan de relatie tussen alfabetisering en gezondheid. UNESCO en partners onderstrepen het belang van alfabetisering voor gezonde samenlevingen. De nadruk lag op het voorkomen van hiv/aids, tuberculose en malaria, enkele van 's werelds grootste gezondheidsbedreigingen.

Ondanks vele en gevarieerde inspanningen blijft werken aan alfabetisering wereldwijd hard nodig: nog steeds ontbreekt het ongeveer 774 miljoen volwassenen aan minimale lees- en schrijfvaardigheden; een op de vijf volwassenen is nog niet gealfabetiseerd en twee derde van hen is vrouw; 75 miljoen kinderen gaan niet naar school en nog veel meer volgen hun lessen onregelmatig of haken op een gegeven moment af.

Op de website van UNESCO¹ wordt het belang van alfabetisering nog eens duidelijk uiteengezet. Het is een mensenrecht, een instrument voor persoonlijke en sociale ontwikkeling. Het vormt een randvoorwaarde voor het volgen van verder onderwijs en staat centraal bij het streven naar basiseducatie voor iedereen. Dat meer mensen leren lezen, schrijven en rekenen is essentieel voor tal van zaken, zoals het bestrijden van armoede, het terugdringen van kindersterfte, het bijsturen van de bevolkingsgroei, het bereiken van gelijkheid van man en vrouw en het bevorderen van duurzame ontwikkeling, vrede en democratie. Zaken waar je niet elke dag bij stil staat, zelfs niet als je werkzaam bent in de alfabetisering...

Alfabetisering internationaal

Sinds 2000 hebben regeringen wereldwijd samen met VN²-organisaties een aantal initiatieven gelanceerd waarbij onderwijs en alfabetisering op de een

of andere manier centraal staan.

In april 2000 startte het Wereld Onderwijs Forum het actieplan 'Onderwijs voor Iedereen'³. Hierbinnen wordt gewerkt aan een zestal doelen die in 2015 gehaald moeten zijn. De helft ervan is op volwassenen gericht. Het vierde doel is heel concreet: '50% meer volwassenen gealfabetiseerd'. Het vijfde doel, 'gelijkheid van man en vrouw', sluit hierbij aan, aangezien meer vrouwen dan mannen analfabeet zijn. Ook het derde doel, 'promotie van leren en levensvaardigheden voor jongeren en volwassenen', houdt hiermee verband. In hetzelfde jaar nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Millenniumverklaring aan. In het kader van deze verklaring werken regeringen en internationale organisaties aan gemeenschappelijke prioriteiten voor ontwikkeling. Zij richten zich op acht doelen⁴ met ook weer het jaar 2015 als einddatum. Geen van deze acht doelen is specifiek op alfabetisering gericht. Wel hangen de meeste doelen

rechtstreeks met alfabetisering samen, of vormt alfabetisering een randvoorwaarde om het betreffende doel te bereiken. Bij het eerste doel, 'armoede halveren en minder mensen honger', speelt alfabetisering onmiskenbaar een rol. Het helpt mensen om zelf uit de armoedespiraal te komen en de kwaliteit van hun leven te verbeteren. Ook bij doel 2, 'alle kinderen volgen basisonderwijs', is volwassenenalfabetisering niet weg te denken. Geletterde ouders zijn eerder geneigd hun kinderen naar school te sturen dan analfabete ouders. Doel 3, 'mannen en vrouwen gelijkwaardig', kan alleen bereikt worden als vrouwen wat betreft alfabetisering wereldwijd een inhaalslag maken. Ook bij het bereiken van doelen 4 ('minder kindersterfte'), 5 ('verbetering van de gezondheid van moeders') en 6 ('bestrijding van hiv/aids, malaria en andere dodelijke ziekten') is alfabetisering cruciaal. Geletterde volwassenen hebben betere toegang tot gezondheidsvoorlichting en informatie die kindersterfte en dodelijke ziekten kunnen voorkomen.

Decennium van de Alfabetisering

Het VN-Decennium van de Alfabetisering⁵ loopt van 2003 tot 2012. Ook dit initiatief werd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties gelanceerd. Het doel is zo veel mogelijk middelen en politieke wil te mobiliseren om leerbehoeften van analfabeten wereldwijd te vervullen. Onder de slogan 'Geletterdheid als Vrijheid' wordt vanuit het VN-hoofdkwartier gewerkt aan toename van het aantal geletterden in alle landen. De interna-

tionale gemeenschap heeft met dit initiatief erkend dat bevordering van alfabetisering in ieders belang is, en bijdraagt aan vrede, respect en uitwisseling in een globaliserende wereld. Om te bewerkstelligen dat de doelen van het VN-Decennium van de Alfabetisering ook echt bereikt worden heeft UNESCO *LIFE* (Literacy Initiative for Empowerment) in het leven geroepen. *LIFE* is geïmplementeerd in 35 landen waar ofwel meer dan 50% van de bevolking analfabeet is ofwel meer dan 10 miljoen mensen niet kunnen lezen en schrijven. UNESCO helpt die landen geletterdheid onder hun bevolking te bevorderen.

Worden de doelen gehaald?

De grote vraag is natuurlijk of al deze initiatieven, programma's en activiteiten ook daadwerkelijk leiden tot de gewenste hogere aantallen geletterden wereldwijd. Het makkelijkst is dat na te gaan bij het meest concreet geformuleerde doel, namelijk om het analfabetisme onder volwassenen in 2015 met 50% terug te hebben gedrongen⁶. De *Education for All*-rapportage die vorig jaar verscheen⁷ stemt niet vrolijk. Er is wel voortgang geboekt, maar veel te weinig. Een greep uit de bevindingen. Van de deelnemende landen slagen er maar weinig in het absolute aantal analfabeten te reduceren. China is daarop een uitzondering. Het percentage gealfabetiseerden in de ontwikkelde landen is weliswaar gestegen van 68% (periode 1985-1994) naar 77% (periode 1995-2004), maar van de 101 landen met een veel hoger percentage analfabeten zullen er 72 niet in

slagen hun analfabetismecijfers per 2015 te halveren. In het rapport wordt gesignaleerd dat analfabetisme minimale politieke aandacht krijgt.

Hierdoor wordt een vijfde van de volwassen wereldbevolking, en een op de vier vrouwen, in de marges van de samenleving gehouden.

In het pas verschenen rapport over de voortgang met betrekking tot de millenniumdoelen⁸ wordt gesproken over de vicieuze cirkel waarin mensen in armoede gevangen zitten. Armen lopen onderwijs mis, veel te veel vrouwen zijn werkzaam in kwetsbare, laagbetaalde banen, de moedersterfte is nog steeds te hoog en gelijkheid van man en vrouw is nog lang niet overal bereikt. Allemaal zaken waar alfabetisering een positieve invloed op kan hebben. Maar alfabetisering wordt in dit rapport nauwelijks expliciet als factor genoemd.

Op het moment dat dit artikel geschreven wordt, 25 september 2008, zijn 100 regeringsleiders in New York op uitnodiging van VN-secretaris-generaal Ban

Ki-Moon in gesprek met VN- en andere organisaties over hoe de gestelde millenniumdoelen alsnog te bereiken. UNESCO zal als coördinator het halen van de *Education for All*-doelen tijdens deze top aan de orde stellen. De Volkskrant berichtte vandaag over de top⁹. Ook hier gemengde geluiden: er is wel vooruitgang geboekt, maar extra maatregelen zijn nodig. Op de illustratie bij het artikel is te zien dat men slechts bij de eerste twee van de acht millenniumdoelen op koers zit. Daarbij is er bezorgdheid

V A N O V E R D E G R E N S

over de kredietcrisis, die bij eventuele vertaling in een wereldwijde recessie wel eens van negatieve invloed zou kunnen zijn op het halen van de doelen... Ook dat nog!

¹ <http://portal.unesco.org/education>

² Verenigde Naties

³ *Education for All*

⁴ <http://www.un.org/millenniumgoals/>

⁵ *UN Literacy Decade*

⁶ Doel 4 van *Education for All*.

⁷ *EFA Global Monitoring Report 2008*

"Education for All by 2015: Will we make it?", UNESCO, 2007.

⁸ *The Millennium Development Goals Report 2008*, United Nations, New York, 2008.

⁹ 'Hulp aan armen goed, moment fout',

Evert Nieuwenhuis, De Volkskrant 25-09-2008, p.9.

G E V O N D E N V O O R W E R P

Aye Win is een Birmese studente van het ID college te Gouda. In de zomer van 2007 vluchtte zij met haar gezin naar Nederland. In oktober kwamen zij en haar man naar Nederlandse les. In haar eigen land heeft Aye Win een jaar of

vijf basisonderwijs gevolgd; zij is anders-alfabeet. Ze kan ook een beetje Engels spreken, niet schrijven. Deze e-mail ontvingen de docenten op zaterdag 12 april 2008 van haar. Ze zat toen dus een half jaar op school.

JACQUELINE VETH/ID COLLEGE, GOUDA

Hallo, Anneke en Diana,

Mijn zoon is ziek. Twee dagen niet naar school. Er dag is hoesten en overgeven en benauwd. Ik bel mijn wife dokter is vakantie. Ik bel mijn Freekje zij kom mijn huis. Zij belt ander nummer is 321221.

Dr is heel druk. Voor mijn afspraak is 15.30 uur. Dr kijken oor luisteren schrijven een brief ga naar arpotee. Drankje medicijnen drie keer peer dag. Morgen druk ga naar de dokter 15.20 dokter zegt beter medicijnen woensdag op stopen. Enden puff twee keer per dag. Enden 7-mei-2007 druk naar de dokter wiggees. Ik ben heel druk voor mijn kind. Ik ben heel moe. Ik ben vervelen voor mijn kind. Mijn kind is klien. Dat is moeilijk. Alle huillen. Ik vind niet leuk. kinderen ziek is moder is peuh. Gewoon niet goed. Kinderen goed is moder is geluk.

Groeten, Aye Win